

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

1

בפני כב' השופט מגן אלטוביה

מערערת

גמול נכסים (1998) בע"מ
ע"מ ב"כ עוה"ד יוסי אלישע ו/או עוה"ד רחלי גזית

נגד

משיב

פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ ב"כ עוה"ד מרואן עבדאללה מפרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)

2

3

פסק דין

4

5 לפני ערעורה של המערערת על שומות שקבע לה המשיב בצו לשנות המס 2002 – 2003. הערעור נסוב
6 סביב שתי סוגיות – ייחוס הוצאות לפי סעיף 18(ג) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961
7 וניכוי בשל אינפלציה שדרשה המערערת, הנובע מתקבולים על חשבון מניות, על פי הוראות חוק מס
8 הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. הצדדים הגישו ביום 22.6.2010 הסדר פשרה
9 חלקי ביחס לסוגיה הראשונה בדבר ייחוס ההוצאות לפי סעיף 18(ג). הסדר הפשרה קיבל באותו יום
10 תוקף של פסק דין חלקי וייתר את הצורך לדון בסוגיה זו. באשר לסוגיה השנייה, הניכוי בשל
11 אינפלציה שדרשה המערערת, הגיעו הצדדים להסדר דיוני והגישו לבית משפט זה ביום 9.11.2010
12 רשימת עובדות ופולגותאות מוסכמות.

13

14

רקע עובדתי

15 1. המערערת היתה חברה פרטית, אשר 99.9% ממניותיה הוחזקו על ידי גמול חברה להשקעות בע"מ
16 (להלן: "חברת האם"). הון החברה הרשום והנפרע הוא 1,000 מניות בנות 1 ₪ ערך נקוב, כל אחת.
17 ביום 17.1.2008 הסתיימו הליכי פירוק מרצון של המערערת. במסגרת הליכי הפירוק, התחייבה
18 חברת האם כי היא תישא במיסים אשר ייפסקו בסופו של יום בהליך דנן, ככל שייפסקו.

19

20 2. במהלך שנות עיסוקה, החילה המערערת את הוראות פרק ב' של חוק מס הכנסה (תיאומים בשל
21 אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן: "חוק התיאומים"). החל משנת 1998 ואילך, דיווחה המערערת
22 בדוחותיה הכספיים על תקבולים על חשבון מניות שאינם נושאים ריבית שהתקבלו מחברת האם
23 ומהווים חלק ממרכיב ההון העצמי שלה.

24 בשנת 1998 דיווחה המערערת על יתרת תקבולים על חשבון מניות שהתקבלו מחברת האם בסך של
25 1,870,000 ₪.

26 בשנת 1999 דיווחה המערערת על יתרת תקבולים על חשבון מניות שהתקבלו מחברת האם בסך של
27 23,237,766 ₪.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

בשנת 2000 דיווחה המערערת על יתרת תקבולים על חשבון מניות שהתקבלו מחברת האם בסך של 47,201,238 ₪.

בשנת 2001 דיווחה המערערת על יתרת תקבולים על חשבון מניות שהתקבלו מחברת האם בסך 47,201,238 ₪.

3. ביום 7.5.2002 אישרה אסיפת בעלי המניות של המערערת לבצע, בכפוף ועם אישור בית המשפט הפחתת הון בסך של 35,967,787 ₪. הפחתת ההון נעשתה לשם המרת ההון להלוואת בעלים. ביום 7.7.2002 אישרה כבוד השופט אלשיך למערערת לבצע את הפחתת ההון בסך של 35,967,787 ₪.

4. בהתאם, בשנת המס 2002 דיווחה המערערת בדו"ח הכספי על יתרת תקבולים על חשבון מניות על סך 11,233,451 ₪, ועל הפחתת הון בסך 35,967,787 ₪. בדוח ההתאמה למס לשנת המס 2002 דרשה המערערת ניכוי בשל אינפלציה בגין ה"הון", כהגדרתו בתוספת א' לחוק התיאומים (להלן: "**תוספת א'**"), כאשר בסיכום ההון הוסיפה סך של 47,201,238 ₪, הכולל גם את סכום התקבולים שבגינו בוצעה הפחתת הון בהתאם להחלטת בית המשפט על סך 35,967,787 ₪ (להלן: "**התקבולים שבמחלוקת**").

5. במקביל, בדוח הכספי לשנת המס 2002, דיווחה חברת האם על תוספת בשל אינפלציה בגין מלוא הסכום בסך 47,207,238 ₪.

6. בשנת 2002 חברת האם דיווחה על הפסדים לצורכי מס בסך 15,787,353 ₪. חברת האם נמצאת בהפסדים לצורכי מס גם בשנות המס הבאות. בדוח המס לשנת 2008 דיווחה חברת האם על הפסדים לצורכי מס בסך 132,757,940 ₪.

7. בשנת 2002 המערערת דיווחה על רווחים לצורכי מס בסך 3,645,488 ₪.

פלוגתאות מוסכמות

8. האם במקרה דנן יש להוסיף את סכום התקבולים שבמחלוקת לסיכום ההון של המערערת בשנת המס 2002, כך שהמערערת תהא זכאית לניכוי בשל אינפלציה בשנה זו גם בגין סכום זה?

9. לחלופין, האם במקרה דנן יש להתיר למערערת ניכוי בשל אינפלציה בגין התקבולים שבמחלוקת באופן יחסי מתחילת השנה ועד ליום 7.7.2002, מועד הפחתת ההון?

דיון והכרעה

10. סעיף 1א(א)(4) לתוספת א' קובע כי:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

1 "סיכום ההון של חבר-בני-אדם שאיננו שותפות הוא סך כל הפריטים המפורטים
2 בסעיף קטן (א) בניכוי סך כל הפריטים המופיעים בסעיף קטן (ב), והכל לפי
3 הרשום במאזן לתום שנת המס הקודמת, כשהוא ערוך לפי עקרונות חשבונאיים:
4 (א) ...

5 (4) תקבולים על חשבון מניות, שאינם נושאים ריבית ושלא הוחזרו עד תום שנת
6 המס;"

7 המחוקק הציב תנאי כפול להכרה בתקבולים על חשבון מניות כחלק מסיכום ההון: התקבולים אינם
8 נושאים ריבית; התקבולים לא הוחזרו עד תום שנת המס.

9
10 11. טענתה הראשונה של המערערת היא כי התקבולים שבמחלוקת אינם תקבולים על חשבון מניות
11 שהוחזרו, כי אם תקבולים על חשבון מניות שהומרו להון, ולו אף לשבריר שנייה, ולאחר מכן בוצעה
12 לגבי הפחתת הון. לגישת המערערת, עצם העובדה שהיא נדרשה לפנות לבית המשפט המחוזי בכדי
13 לבצע הפחתת הון, ובית המשפט אכן התייחס לתקבולים שבמחלוקת כחלק בלתי נפרד מהונה
14 העצמי של החברה והתיר את ההפחתה, מעידים על הסיווג מחדש של התקבולים שבמחלוקת להון.

15
16 12. נראה כי המערערת מערבת מין בשאינו מינו. השאלה האם התקבולים על חשבון המניות מהווים
17 חלק מהונה העצמי של החברה, אשר החברה נדרשת לבצע הפחתת הון בכדי להשיבו לידי בעלי
18 מניותיה, היא שאלה שנקבעת על פי כללי החשבונאות המקובלים ועל פי דיני החברות. אמנם אישור
19 הפחתת ההון על ידי בית המשפט מהווה ראיה לכאורה כי התקבולים שבמחלוקת היוו חלק מהונה
20 של החברה על פי דיני החברות. עם זאת, במקרה דנא עסקינן בהגדרת המונח הון על פי תוספת א'
21 לחוק התיאומים. בהגדרת המונח הון המחוקק קבע בסעיף 1א(א) לתוספת א' רשימת פריטים
22 מהדוחות הכספיים אשר הם, והם בלבד, יהיו את הון החברה. פריטים שונים הנכללים בהונה
23 העצמי של החברה על פי דיני החברות אינם בהכרח חלק מההון המוגדר בתוספת א' (כך למשל,
24 התוספת אינה מפרטת "תקבולים על חשבון אופציות", שהינם מרכיב בהון העצמי), וכן פריטים
25 מסוימים המפורטים בתוספת א' אינם מהווים ברגיל חלק מהון החברה (כך למשל, סעיף 1א(א)(3)
26 מגדיר "מענקים שנתקבלו מהסוכנות היהודית לארץ ישראל..." כחלק מהון החברה).

27
28 13. עוד טוענת המערערת כי התקבולים שבמחלוקת כלל לא "הוחזרו" במקרה דנא. המערערת
29 עומדת על כך כי חברת האם כלל לא קיבלה לידיה את התקבולים, מאחר שעל פי החלטת בית
30 המשפט המחוזי, המאשרת את הפחתת ההון, התקבולים שבמחלוקת הומרו מתקבולים על חשבון
31 מניות להלוואת בעלים.

32
33 14. איני מקבל טענה זו. כאמור, התקבולים שבמחלוקת הומרו להלוואת בעלים צמודה למדד
34 ונושאת ריבית בגובה 6% (כך לפי הדוחות כספיים של המערערת לשנת 2002, נספח 6 לכתב העובדות
35 והפלוגות המוסכמות). המרה זו נעשתה לאחר קבלת אישור בית המשפט המחוזי לביצוע הפחתת
36 הון. האישור שניתן לחברה להפחית את הונה התיר לה להשיב את התקבולים שבמחלוקת לידי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

חברת האם. מרגע שנעשה כן, הרי שהתקבולים "הוחזרו" מבחינה מהותית. החלטת חברת האם לשוב ולהשקיע במערערת סכום המקביל לתקבולים שבמחלוקת כהלוואת בעלים היא החלטה שמתקבלת רק לאחר החזרת התקבולים. ברי כי במילה "הוחזרו" לא התכוון המחוקק לכך שאותו כסף ממש ששימש כתקבולים על חשבון מניות יוחזר לחברת האם, אלא די בכך שנוצרה זכאות משפטית למשיכת סכום הכסף האמור בכדי לראות בתקבולים כתקבולים שהוחזרו. באופן מהותי, התקבולים הוחזרו לידי חברת האם והושקעו מחדש במערערת בתור הלוואת בעלים.

15. המערערת טוענת גם כי פרשנות ראויה של חוק התיאומים תומכת בעמדתה. המערערת הרחיבה בדבר דרך הפרשנות הראויה לדיני המס, היא פרשנות תכליתית השואפת לתוצאה של מס אמת. המערערת טוענת עוד כי אף במקרים בהם לשון החוק הינה ברורה, על בית המשפט לבחון את תכלית החקיקה ולשאוף לפרשנות שתתאים לתכלית זו, "גם אם יש צורך "לא לץ" את לשון החוק ובמידת הצורך אף לחרוג הימנה" (סעיף 20 לסיכומי המערערת).

16. לעניין תכלית החוק, טוענת המערערת כי תכלית חוק התיאומים היא להגן על ההון העצמי של הנישום מפני שחיקה אינפלציונית. לשם כך ראוי לבחון האם התקבולים שבמחלוקת שימשו באופן מהותי כהון. עוד לגישת המערערת, ההוראה שבסעיף 1א(א)(4) לתוספת א' היא הוראה אנטי-תכנונית, אשר נועדה למנוע מבעל מניות "להחנות" תקבולים בחברה שבבעלותו בכדי שיזכו להגנה אינפלציונית מבלי שאלו משמשים כהון באופן מהותי.

17. במקרה דנא טוענת המערערת כי התקבולים שבמחלוקת הוחזקו על ידה בפועל במשך מספר שנים, לא נשאו ריבית, והמערערת לא ראתה עצמה חופשייה לעשות בתקבולים שבמחלוקת ככל העולה על רוחה. ראיה לכך מוצאת המערערת בכך שהיא נדרשה לפנות לבית המשפט לאישור ביצוע הפחתת ההון. לפיכך, טוענת המערערת, התקבולים שבמחלוקת הם מבחינה מהותית חלק מהונה העצמי אשר ראוי להגנה מפני אינפלציה. עוד טוענת המערערת כי החזקת התקבולים שבמחלוקת במשך מספר שנים ברציפות מעידה גם על כך שהדבר לא נעשה במסגרת תכנון מס, אשר מחייב הפעלת הנורמה האנטי-תכנונית שבסעיף 1א(א)(4).

18. המערערת מוסיפה כי התקבולים שבמחלוקת נחשבו אצל חברת האם כנכס קבוע, ולכן ספגה חברת האם תוספת בשל אינפלציה בגינם. לגישת המערערת, פרשנות המשיב תוביל לכפל מס – מחד, מוטלת תוספת בשל אינפלציה על חברת האם בגין התקבולים, ומאידך לא ניתנת למערערת האפשרות לדרוש ניכוי בשל אינפלציה בגין אותם תקבולים ממש.

19. הפרשנות המוצעת על ידי המערערת היא כי יש לקרוא את המילים "עד תום שנת המס" שבסעיף 1א(א)(4), כמתייחסות לשנת מס אחת בלבד, ולא לכל שנה ושנה. רק פרשנות זו תגשים, לגישת המערערת, את תכלית חוק התיאומים להעניק הגנה אינפלציונית למרכיבי הון עצמי ואת התכלית האנטי-תכנונית של סעיף 1א(א)(4) אשר מבקש לוודא כי התקבולים לא יזכו להגנה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

אינפלציונית שלא לצורך במסגרת תכנון מס. המערערת עומדת על כך כי לפי כללי החשבונאות המקובלים התקבולים על חשבון מניות מהווים מרכיב בהון החברה. מכאן כי פרשנות תכליתית של החוק תחייב כי כל עוד נשמרת המגבלה של שמירה על הנורמה האנטי-תכנונית, יש לגזור גזירה שווה בין תקבולים על חשבון מניות לבין הון מניות נפרע.

19. המערערת מוסיפה כי התכלית האנטי-תכנונית של סעיף 1א(א)(4) מושגת בכך שאת הסעיף יש לקרוא לצד הרישא של סעיף 1א(א) לתוספת א', אשר קובע כי **"סיכום ההון של חבר-בני-אדם שאיננו שותפות הוא סך כל הפריטים המפורטים בסעיף קטן (א)... והכל לפי הרשום במאזן לתום שנת המס הקודמת..."**. כך, לגישת המערערת, חברה מחויבת להחזיק בתקבולים על חשבון המניות לפחות שנת מס אחת מלאה, לפי הוראות סעיף 1א(א)(4), אשר קודמת לשנת המס בה הוחזרו התקבולים, לפי הוראות הרישא של סעיף 1א(א).

20. נקודת המוצא של בית המשפט במסע פרשנות החוק היא לשון החוק. בעוד תכלית החקיקה היא שתנחה את המסלול שבו יש לפסוע, בית המשפט לא יסטה מנקודת המוצא המופיעה בלשון החוק, ולא תיתכן פרשנות שאין לה עיגון לשוני מינימאלי בחוק:

"כיצד תיקבע המשמעות "הנכונה" של דיבור בחוק? נקודת המוצא היא הלשון שנקט המחוקק. אין לך משמעות "נכונה" של דיבור, אם אין לה עיגון לשוני ולו מינימאלי בתורת הלשון. חייבת להיות נקודת אחיזה ארכימדית לפירוש הנכון בלשון החוק..." (ע"א 165/82, קיבוץ חצור נ' פקיד שומה רחובות. פד"י לט (2) 70)

21. בית המשפט לא יסטה מהלשון המפורשת של החוק על מנת להגשים תכלית ראויה או להביא לקבלת תוצאה צודקת יותר בעיניו. פרשנות החוק לעולם לא תהיה פרשנות שאינה נסבלת על ידי לשון החוק, והתכלית כפופה ללשון המפורשת שבה השתמש המחוקק. בית המשפט העליון עמד על דברים אלו בע"א 3067/11, קיבוץ אילות נ' מנהל מע"מ אילות, מיסים כו/ה-106 (דצמבר 2012):

"הנה כי כן, "מתחם" האפשרויות הלשוניות של סעיף 17 לחוק אינו כולל את הפרשנות המוצעת על ידי הקיבוץ - על שתי האפשרויות הכלולות בה - באשר אין לפרשנות זו נקודת אחיזה כלשהי בלשון הסעיף. לפיכך יש לדחות את טענת הקיבוץ לפיה מדובר ב"כשל טכני" אותו ניתן לתקן ולהשלים באמצעות "חקיקה שיפוטית". קבלת טענה זו בנסיבות העניין משמעותה כי בית המשפט ייתן לסעיף 17 לחוק פרשנות שהינה חיצונית לחלוטין ללשונו. לטעמי, היעדרות לבקשה זו פירושה חריגה של בית המשפט מסמכותו לפרש את החוק באופן תכליתי בראש ובראשונה על בסיס לשונו. בנקודה זו ראוי להזכיר כי פרשנות תכליתית פירושה מתן פרשנות לדבר חקיקה שיש לה אחיזה בלשון החוק, אף אם היא אינה משמעותו הלשונית הפשוטה ו"הדווקנית", אך אין פירושה מתן פרשנות שלשון החוק כלל אינה יכולה לשאת. בעניין פוליטי נקבע כי בית המשפט אינו רשאי להעניק לחוק מס פרשנות שאין לה שום נקודת אחיזה, ולו אחיזה קלושה, בלשונו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

זאת, אף אם סבור בית המשפט כי הפרשנות המוצעת עשויה להגשים בצורה טובה יותר את תכלית החוק או להביא לתוצאה "הרמונית" או צודקת יותר [ראו פסק דינה של השופטת (כתוארה אז) מ. נאור, שם, בפסקאות 32-26, 41, 45; פסק דינו של השופט (כתוארו אז) א. גרוניס ופסק דינה של השופטת חיות, שם; דברי השופט (כתוארו אז) א. ברק בעניין קיבוץ חצור בעמ' 75; ראו גם דעת המיעוט של המשנה לנשיא ש. לוי בעניין אקסלברד].

22. כך, גם בע"א 32/86, רימון ביטוח ופיננסים בע"מ נ' פקיד שומה ת"א 1, מיסים ו/ה-39 (פברואר 1992) קבע בית המשפט העליון כי המחוקק בלשונו יכול לצוות אף על מיסוי כפל, תופעה אשר אין ספק כי היא נוגדת את מושכלות הבסיס ותכליות העל של דיני המס לקבוע שומת אמת: "מיסוי כפול הוא בלתי רצוי. תוצאותיו המזיקות ברורות. הוא מביא להעלמת הכנסות ולהשתמטות ממס. הוא מהווה תמריץ שלילי ליצור ולעבודה. הוא אינו מעודד פריון. הוא מכשול לצמיחה כלכלית. מכאן המגמה להותיר בידי הנישום את מרבית הכנסתו, מגמה שבאה לביטוי בשיעור המס המירבי המוטל בפקודת מס הכנסה. פרשנות המביאה לתוצאה של מיסוי כפול, וכזו היא פרשנותו של המשיב, היא לכן בלתי רצויה. אין מנוס ממנה כשהמחוקק מביע את רצונו הברור להביא לתוצאה כזו."

23. מן הכלל אל הפרט. המערערת מבקשת מבית המשפט לראות במילים "עד תום שנת המס" כמתייחסות לשנת מס אחת בלבד, וזאת לאור התכלית לה טוענת המערערת לסעיף 1א(א)(4). דומני כי פרשנות זו מרחיקה לכת יתר על המידה מלשון החוק, וחורגת מנקודת המוצא לפרשנות החוק, כפי שהתווה אותה המחוקק לבית המשפט. קשה למצוא עיגון לשוני מינימאלי אשר תומך בפרשנות המוצעת על ידי המערערת. בפרשנות החוק אין מקום לסטות מלשון החוק, שעה שהיא מובעת באופן כה ברור וחד משמעי.

24. לשון סעיף 1א(א)(7) בתוספת א', אשר דומה ללשון סעיף 1א(א)(4) בו עסקינן, עשויה לסייע ולשפוך אור על כוונת המחוקק:

"(7) שטרי הון ואגרות חוב שהנפיק, שלא נפרעו עד תום שנת המס והריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30% משיעור עליית המדד בשנת המס;

גם כאן, כמו בנוגע לתקבולים על חשבון מניות, קבע המחוקק כי שטרי הון ייכללו בהון החברה כל עוד לא נפרעו עד תום שנת המס, וכן גם כאן הגביל המחוקק את הריבית אשר שטרי ההון יישאו. דומה כי הלשון הדומה גם מצביעה על תכלית דומה, ואף המערערת טוענת כי "יש לאמץ לגישה פרשנות דומה גם לעניין ההוראות הנוגעות לשטר הון" (סעיף 17 לסיכומי התגובה של המערערת. יוער כי המערערת עומדת שם גם על ההבדלים לגישה שבין שטר הון לבין תקבולים על חשבון מניות). סבור גם אני כי לאור הקרבה הלשונית בין שני הסעיפים, סמיכותם היחסית בתוך דבר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

1 החקיקה והדמיון הכלכלי הקיים בין תקבולים על חשבון מניות לבין שטר הון, מן הראוי כי פרשנות
2 הסעיפים תהא דומה.

3
4 25. כאמור, פרשנות המערערת היא כי המחוקק קבע בסעיפים אלו נורמה אנטי-תכנונית, ולאור
5 תכלית זו, המילים **"עוד תום שנת המס"** מתייחסות לתום שנת המס הראשונה לתשלום התקבולים
6 או להנפקת שטר ההון. גישה זו אינה מתיישבת לטעמי עם הוראת המחוקק כי הריבית השנתית על
7 שטר ההון לא תעלה **"על 30% משיעור עליית המדד בשנת המס"**. ברי כי כוונת המחוקק היא כי
8 בכל שנת מס שיעור הריבית לא יעלה על 30% משיעור עליית המדד, שכן אחרת יכול להיווצר מצב בו
9 תינתן הגנה אינפלציונית עודפת בגין שטר הון ששיעור הריבית בגינו עולה בהרבה על שיעור עליית
10 המדד. פרשנות שתראה במילים "שנת מס" כמתייחסות לשנת המס הראשונה בלבד תביא את
11 האמור בסעיף לכדי אבסורד ותעניק הגנה אינפלציונית עודפת במקרים מסוימים. במצב בו המחוקק
12 משתמש פעמיים באותו הסעיף בביטוי "שנת המס", קשה לדמיין פרשנות סבירה אשר תעניק
13 משמעות שונה לביטוי זה בכל אחד מן המקרים.

14
15 26. במקרים בהם המחוקק ראה לנכון להתייחס לשנת מס אחת בלבד, עשה זאת במפורש. כך בס"ק
16 (5) להגדרת המונח "נכסים קבועים" בתוספת ב' לחוק התיאומים קבע המחוקק בלשון מפורשת כי:
17 **"שטרי הון ואגרות חוב שהנפיק חבר-בני-אדם אחר והינם לתקופה של שנה אחת לפחות, והריבית**
18 **השנתית עליהם אינה עולה על 30% משיעור עליית המדד בשנת המס"**. שעה שהמחוקק, באותו
19 מעשה חקיקה ממש, קובע במקום אחר כי הנכס יוחזק לשנה אחת לפחות, ברי כי סעיף 1א(א)(4) לא
20 נוסח בהיסח הדעת ומבלי לשים לב לתוכנו וללשונו. לו היה רוצה המחוקק בפרשנות אשר מציעה
21 כאן המערערת, היה בוחר בלשון מפורשת, כפי שאכן עשה בתוספת ב' לחוק התיאומים.

22
23 27. אף אם הייתי נכון לקבל את התכלית לה מכוונת המערערת, ולאור לשון החוק החד-משמעית
24 איני נדרש לשאלת התכלית במקרה זה, עדיין איני משוכנע כי יש לקבל את פרשנות המערערת. טענת
25 המערערת היא כי סעיף 1א(א)(4) הוא סעיף אנטי-תכנוני, אשר נועד למנוע מבעלי המניות לזכות
26 בהגנה אינפלציונית בעבור כספם, שעה שתקבולים אלו לא מהווים חלק אמיתי מהון החברה. מכאן
27 הסיקה המערערת כי די בכך שהתקבולים על חשבון מניות הוחזקו למשך שנת מס אחת בידי
28 החברה הנישומה, בכדי לקיים את התכלית האנטי-תכנונית. עם זאת, באופן דומה ניתן היה לתאר
29 שתכלית החוק תוגשם רק שעה שהתקבולים הוחזקו למשך שתי שנות מס בידי החברה הנישומה,
30 או שמא שלוש שנות מס, או אפילו בכל שנת מס, כפי שאכן קבע המחוקק בלשון מפורשת. פרשנות
31 המשיב, אשר רואה בהוראות החוק כמחייבות לבחון בכל שנת מס האם התקבולים הוחזרו לידי
32 בעלי המניות, מגשימה גם היא את תכלית החקיקה לה טוענת המערערת.

33
34 28. אמנם, ככל שמדובר בנורמה אנטי-תכנונית, תחולת סעיף 1א(א)(4) רחבה יחסית, באופן אשר
35 עשוי לסכל במקרים מסוימים את תכלית החוק להעניק הגנה על הון הנישום מפני שחיקה
36 אינפלציונית. אין בכך בכדי להתגבר לטעמי על הלשון הברורה שבה נקט המחוקק. הנורמה האנטי-

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

תכנונית מטיבה תמיד תלכוד ברשתה אירועי מס שונים אשר חלקם אינם מהווים תכנון מס בלתי לגיטימי. זוהי המגבלה הטבועה בנורמה האנטי-תכנונית, ולא ניתן יהיה לעולם לאיינה לחלוטין. בית המשפט יפרש את הנורמה האנטי-תכנונית כך שמחד תקיים את תכליתה ותמנע תכנון מס בלתי לגיטימי, אך מאידך תצמצם עד כמה שניתן את הפגיעה בערך של קביעת שומת אמת. עם זאת, בית המשפט יכול רק לפרש את הנורמה האנטי-תכנונית ולא לעצבה מחדש כראות עיניו. המחוקק הוא שמעצב את הנורמה האנטי-תכנונית, מרחיב או מצמצם את הרשת וקובע אילו אירועי מס יחמקו ואילו ייתפסו. כך אם יונח כי אכן מדובר בסעיף אנטי תכנוני.

29. בע"א 8114/09, **משה מלכיאלי נ' פקיד שומה כפר סבא**, מיסים כו' 1/ה-1 (פברואר 2012) נדרש בית המשפט העליון לשאלת פרשנות סעיף 66(ד) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 בדבר החזקה שנקבעה בנורמה האנטי-תכנונית בסעיף זה. בית המשפט עמד על כך שהחזקה החלוטה שקבע המחוקק מעוררת תחושה קשה כי הנורמה האנטי-תכנונית חלה אף במקרים שבהם באופן מובהק לא מדובר בתכנון מס בלתי לגיטימי. למרות זאת, בית המשפט הכריע כי על אף הפגיעה בעקרונות יסוד של השיטה המשפטית, כגון שוויון בין נישומים ומיגור ההפליה, לא ניתן לקבל פרשנות אשר חורגת מהמתחם הברור אשר נקבע על פי לשון החוק. הדברים שנאמרו שם יפים גם לענייננו :

"במקרה שלפנינו, לשון החוק מצביעה בבירור על כך שמדובר בחזקה חלוטה, ולא בחזקה הניתנת לסתירה. סעיף 66(ד) לפקודה קובע במפורש כי לא יתבצע חישוב נפרד "אלא אם הכנסת בן-הזוג האחד באה ממקור הכנסה בלתי תלוי במקור ההכנסה של בן-הזוג השני". קשה להעלות על הדעת פרשנות מילולית סבירה אשר מוצאת בנוסח הסעיף סמך לטענה כי פעמים יתבצע חישוב נפרד גם כאשר הכנסת בני הזוג מגיעה ממקורות הכנסה תלויים.

פרשנות שכזו אף לא הוצעה בטיעוני הנישומים בשלושת התיקים שלפנינו או בפסקי הדין של בתי המשפט המחוזיים. הטענה הפרשנית היחידה שהובעה בהקשר זה מופיעה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי מושא ע"א 1177/10 (כבוד השופט א. אברהם), לפיה יש לראות את התלות שבסעיף 66(ד) לפקודה כמכוונת לכך ששיעור התמורה שמקבל כל אחד מבני הזוג יהיה בלתי-תלוי בעובדה כי מדובר בבני זוג. אלא שפרשנות זו אינה תואמת את לשון הסעיף שכן התלות המוזכרת בסעיף היא תלות בין מקורות ההכנסה בלבד. יתר על כן, קבלת טענות הנישומים תוביל לכך שסעיף 66(ד) יכלול חזקה הניתנת לסתירה באשר לקיומה של חזקה הניתנת לסתירה - חזקות התלות יתפרשו כחזקה הניתנת לסתירה לקיומה של תלות, שהיא לכשעצמה מתפרשת כחזקה הניתנת לסתירה לקיומו של תכנון מס בלתי נאות. מבנה מורכב שכזה אינו בלתי אפשרי מבחינה אנליטית, אך קשה לראות כיצד הוא עולה בקנה אחד עם לשון הסעיף. כידוע, לשונו של החוק תוחמת את היקף פרשנותו האפשריות. אמנם, כמו כל חוק אחר, גם חוק מס יתפרש על-פי תכליתו, אך תנאי קדם הכרחי לפרשנות המוצעת הוא כי תהיה לה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

נקודת אחיזה בלשון החוק (אהרן ברק, "פרשנות דיני המסים", משפטים כח 425
(תשנ"ז)). בענייננו, לשונו הברורה של הסעיף אינה מותירה מקום לפרשנות
הגורסת כי דרישת אי-התלות היא חזקה הניתנת לסתירה, אף אם קיימים טעמים
כבדי משקל להעדפת מסקנה שכזו, וביניהם קידום תכליות החוק כפי שהוגדרו
בעניין קלס, וביניהן קידום השוויון ומיגור ההפליה."

יוזכר כי על אף שכבר נקבע קודם לעניין מלכיאל (ע"א 900/01 רון קלס ואח' נ. פקיד שומה תל אביב
4, מיסים יז/3, ה-9 (להלן – "קלס")) כי מדובר בסעיף שהוא חזקה הניתנת לסתירה. עוד נזכיר כי
בית המשפט העליון מוצא במפורש בעניין מלכיאל כי יישום לשון החוק כחזקה חלוטה מוביל
לתוצאה מפלה וקשה. על אף זאת, בוחר בית המשפט העליון בעניין מלכיאל שלא ללכת בדרך
שנסללה בהלכת קלס אלא לשוב אל נקודת המוצא הפרשנית קודם לאותה הלכה ולקבוע בפועל כי
מדובר בחזקה חלוטה שאינה מצויה בשקול דעת. בהינתן אילו הרי שקל וחומר במקרה דנא לא ניתן
לקבל את עמדתה הפרשנית של המערער. לא רק שהלשון הברורה של הסעיף אינה מותירה מקום
לפרשנות המוצעת, הרי שגם הפגיעה הנטענת שלא כבעניין מלכיאל, מוגבלת בהיקפה: תחומה
תקופת ההגנה הנמנעת שהיא חלק משנת המס עד אירוע הפחתת ההון וגובהה כשעור עלית המדד
באותה תקופה ופועלו של שינוי זה ביחס להון העצמי המדובר.

30. לחילופין, טענה המערער כי יש להכיר בתקבולים שבמחלוקת כהון החברה לפחות עד יום
7.7.2002, לפי הוראות סעיף 2(5) לתוספת ג' בחוק התיאומים. גם טענה זו דינה להידחות. סעיף 2(5)
קובע כי:

**2. "שינויים שליליים" - כל אחד מהסכומים המפורטים להלן, כשהוא מוכפל
בשעור עליית המדד מהחודש שבו שולם עד תום שנת המס, ומחולק בשיעור עליית
המדד בשנת המס: ...**

(5) הקטנה בדרך כלשהי של פריט הון המפורט בתוספת א';

התוצאה האופרטיבית של הסעיף היא כי במקרה של הקטנה בפריט הון במהלך שנת המס, תינתן
הגנה אינפלציונית באופן יחסי עד למועד ההפחתה. תוצאה זו מושגת באמצעות הגדרת "סיכום
ההון" בסעיף 7 לחוק התיאומים, אשר קובעת, בין היתר, כי מסכום ההון לפי תוספת א' יש להפחית
את סכום השינויים השליליים לפי תוספת ג'. מדובר בהסדר ממצה, אשר קובע כי פריט הון יוכר
באופן יחסי בחלק מן השנה רק במקרה שהוא עומד בתנאים שנקבעו בתוספת א'. ממילא משנקבע
כי התקבולים שבמחלוקת אינם מהווים פריט הון לפי תוספת א', אין מקום להכיר בהם כפריט הון
גם באופן יחסי בחלק מן השנה בלבד.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"מ 1164/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
ע"מ 1165/08 גמול נכסים (1998) בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים

אחרית דבר

אין להתערב בשקול דעתו של המשיב שעה שקבע כי התקבולים שבמחלוקת לא ייכללו בהון המערערת, כמשמעות המונח בתוספת א' לחוק התיאומים, בשנת המס 2002. על כן הערעור נדחה. המערערת תישא בהוצאות המשיב ובכללן שכר טרחת עורך דין בסכום של 18,000 ₪ בהתחשב בהסדרים שהושגו בין הצדדים וחסכו בהוצאות.

ניתן היום, ט"ו אייר תשע"ג, 25 אפריל 2013, בהעדר הצדדים.

מגן אלטוביה, שופט